

การพัฒนาเทคนิคการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านตามภูมิปัญญาชาวบ้าน
ใบโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์

นางสาววิภาวดี โพธิ์งาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

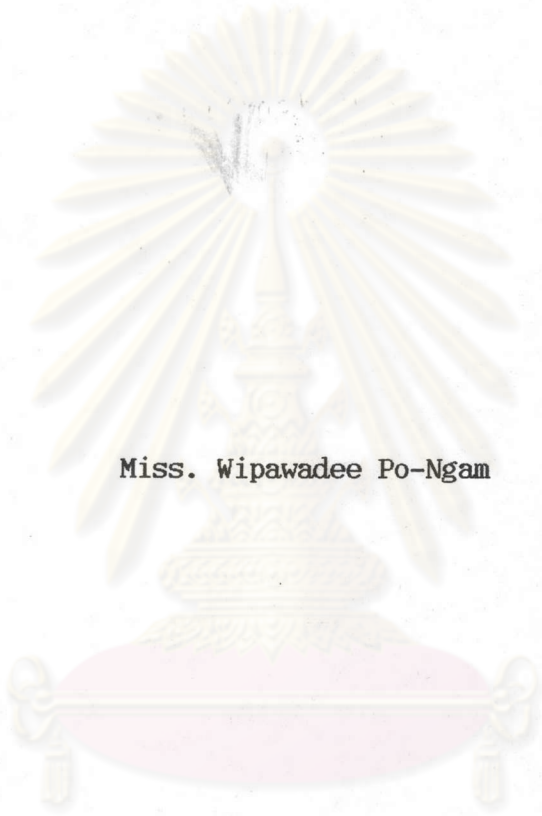
พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-124-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16833648

THE DEVELOPMENT OF FOLK DANCE TEACHING TECHNIQUE BASED ON LOCAL
WISDOM IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE MUNICIPAL OF SURIN

Miss. Wipawadee Po-Ngam

คุณยวิทย์วิทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-124-3

วิภาวดี โปธิงาม : การพัฒนาเทคนิคการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านตามภูมิปัญญาชาวบ้านใน
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ (THE DEVELOPMENT OF FOLK DANCE
TEACHING TECHNIQUE BASED ON LOCAL WISDOM IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE MUNICIPAL OF SURIN) อ.ที่ปรึกษา : รศ.อรรวรรณ บรรจงศิลป์,
399 หน้า. ISBN 974-634-124-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านที่มีทำรำกำกับ
เป็นที่นิยม และพบบ่อยที่สุดในจังหวัดสุรินทร์ มีความเหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา 2)
พัฒนาเทคนิคการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านตามภูมิปัญญาชาวบ้าน

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน
มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 10 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ จำนวน 60
คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายมาร้อยละ 10 จากประชากรทั้งหมด 600 คน

ผลการวิจัย

1. นาฏศิลป์พื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ ที่ได้จากการรวบรวมไว้ เป็นนาฏศิลป์ซึ่งมีทำรำกำกับ
เป็นที่นิยมและพบบ่อยที่สุดในจังหวัดสุรินทร์ มีความเหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาทั้งหมด
9 ชุด ได้แก่ เรือมกันตรึม เรือมศรีผไทสมันต์ เรือมกระโน้ปดิงตอง เรือมอ้ายย เรือมจับกับ
เรือมมังกีวลจองโต เรือมอันเร เรือมตรุษ และเรือมแกลมอ

2. ผลการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านโดยเทคนิคการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านแบบประยุกต์
ของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... ประถมศึกษา
สาขาวิชา ..... ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... อรรวรรณ บรรจงศิลป์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

WLPAVADEE PONGAM : THE DEVELOPMENT OF FOLK DANCE TEACHING TECHNIQUE
BASED ON LOCAL WISDOM IN ELEMENTARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE MUNICIPAL OF SURIN. THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR ORAWAN
BANJONGSILP, 399 pp. ISBN 974-634-124-3

The purposes of this research were to collect data about Folk Dances which were popular found most frequent in Changwat Surin and the most suitable for students in elementary schools; to develop a folk dance teaching technique based on local wisdom.

The subjects were 10 local resource persons who had knowledge about folk dances and were native habitants in Aumphur Muang, Changwat Surin. The second group of subjects were 60 Prathomsuksa 6 students in schools under the jurisdiction of municipal of Surin.

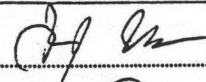
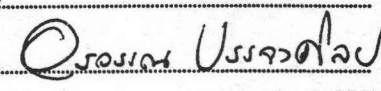
Findings :

1. The popular folk dance found most frequent popular and suitable for students of elementary schools in Changwat Surin collected were 9 sets : Ruam Guntrum, Ruam Sripataisamunt, Ruam Kranoptingtong, Ruam Ayai, Ruam Jubkrub, Ruam Monggualjongdi, Ruam Anray, Ruam Trud and Ruam Gallmor.

2. The learning achievement of all 3 groups of samples, 20 samples in each group, after received the treatment were significantly higher than before receiving the treatment.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... ประถมศึกษา
สาขาวิชา..... ประถมศึกษา
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากท่าน รองศาสตราจารย์อรรถพร
บรรจงศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ลำลี ทองธิว
รองศาสตราจารย์ปิตินันท์ สุทธาร ซึ่ง เป็นประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำ
ปรึกษาช่วยเหลือในการแก้ไข พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจ
ติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านอาจารย์เป็น
อย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เครือจิต ศรีบุณนาค อาจารย์ธำรง ชูทัพ
อาจารย์ประณต พลาษา และอาจารย์สุจินต์ ทองหล่อ ที่ได้กรุณาตรวจและแก้ไขข้อบกพร่อง
ของแผนการสอน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ผู้วิจัยเป็น
อย่างดียิ่ง

ขอขอบคุณผู้บริหารระดับเทศบาล ระดับโรงเรียน และคณาจารย์ สังกัดเทศบาล
เมืองสุรินทร์ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณ คุณสุรินทร์ ณะประวัตติ ที่ได้ช่วยเหลือทั้งกำลังกาย กำลังใจและให้การ
สนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้ชีวิต ให้กำลังใจ กำลังใจ และกำลัง
สติปัญญา แก่ผู้วิจัย ตลอดจนพี่น้อง และเพื่อน ๆ ผู้เป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด และขอ
ขอบพระคุณ ครูอาจารย์ ผู้ให้การอบรมสั่งสอนลูกศิษย์ ผู้วิจัยระลึกถึงพระคุณท่านเสมอ

วิภาวดี โพธิ์งาม

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	7
คำจำกัดความ	8
ข้อตกลงเบื้องต้น	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ตอนที่ 1 ความรู้ทั่วไป ที่มา และประเภทของนาฏศิลป์พื้นบ้าน	10
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน	10
2. ที่มาของนาฏศิลป์พื้นบ้านของจังหวัดสุรินทร์	19
3. ประเภทของนาฏศิลป์พื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์	21
3.1 นาฏศิลป์พื้นบ้านที่ใช้ในประเพณีพิธีกรรม	21
3.2 นาฏศิลป์พื้นบ้านที่ใช้ในงานนันทนาการ	22

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2	การนำนาฏศิลป์พื้นบ้านมาสอนในโรงเรียน	24
1.	วิธีสอนนาฏศิลป์ตามแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน	24
2.	แนวการสอนนาฏศิลป์ในโรงเรียน	27
3.	การนำภูมิปัญญาชาวบ้านและวิธีสอนแบบชาวบ้านมาสู่ โรงเรียน	35
ตอนที่ 3	รูปแบบเทคนิคการสอนทั่วไป, แบบชาวบ้านและการสอน นาฏศิลป์	39
ตอนที่ 4	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ ..	54

3. วิธีดำเนินการวิจัย .....

ตอนที่ 1	การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน	58
1.	ประชากรและตัวอย่างประชากร	58
2.	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	58
3.	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	59
4.	การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
5.	การวิเคราะห์ข้อมูล	60
6.	ศึกษาประวัติ, เพลง, ทำรำ จากเอกสารชั้นต้นและ ชั้นรอง	60
ตอนที่ 2	การพัฒนาเทคนิคการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน เข้ากับเทคนิคการสอนแบบปกติของ กระทรวงศึกษาธิการ.....	60

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 3 การนำเทคนิคการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้านแบบประยุกต์ไป	
ทดลองสอน	63
1. ประชากรและตัวอย่างประชากร	63
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองสอน	63
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	63
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
5. ขั้นตอนดำเนินการทดลอง	66
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	67

4. ผลการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์	68
--	----

5. การวิเคราะห์ข้อมูล	267
-----------------------------	-----

6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	280
--	-----

สรุปผลการวิจัย	282
----------------------	-----

อภิปรายผล	284
-----------------	-----

ข้อเสนอแนะ	292
------------------	-----

รายการอ้างอิง	294
---------------------	-----

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก	302
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	303
ภาคผนวก ข แผนการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน	304
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	364
ภาคผนวก ง คະແນນາគປຸກປັບຕົວຂອງນັກຮຽນກຸ່ມທີ 1, 2, 3	395
ประวัติผู้เขียน	399

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	กำหนดการสอนนาฏศิลป์พื้นบ้าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	66
2	ความถี่และร้อยละด้านสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์และข้อมูลด้านนาฏศิลป์พื้นบ้าน	268
3	ความถี่และร้อยละในด้านการเตรียมการสอน.....	271
4	ความถี่และร้อยละในด้านการดำเนินการสอน.....	272
5	ความถี่และร้อยละในด้านการใช้สื่อและอุปกรณ์.....	273
6	ความถี่และร้อยละในด้านการวัดและประเมินผล.....	274
7	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ชุด เรือมกันตรึม.....	275
8	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ชุด เรือมศรีผีโสมันต์.....	275
9	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ชุด เรือมกระโน้ปติงตอง.....	276
10	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ชุด เรือมอ้ายย.....	276
11	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ชุด เรือมจ๊ับกรับ.....	277
12	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ชุด เรือมมังก์วลจองได.....	277
13	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ชุด เรือมอันเร.....	278
14	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ชุด เรือมตรุษ.....	278
15	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ชุด เรือมแกลมอ.....	279